

OLAV

Kristin Heffermehl, s. 3

HVPU-reformen sett fra sidelinjen

Vaclav Havel, s. 6

Noen ord om ordet

Pave Johannes Paul II, s. 10

Fred med Gud og med skaperverket

Ragne Bugge, s. 12

Innsyn i «Opus Dei»

Johanna Schwarz, s. 15

Adventsbønn 1989

Gorbatsjov møter paven, s. 16

Det høyere toppmøtet

ST. OLAV

2

Gammelt løfte - aktuelt også i 1990 !

*Jeg vil gi dere et nytt hjerte
og la dere få en ny ånd inne i dere.
Jeg vil ta steinhjertet ut av kroppen deres
og gi dere et hjerte av kjøtt og blod i stedet.
Jeg legger min ånd inn i dere,
og gjør det slik
at dere følger mine forskrifter
og akter på mine lover
og lever etter dem.
Da skal dere få bo lenge
i landet jeg ga deres fedre.
Dere skal være mitt folk,
og jeg vil være deres Gud.*

Esekiel 36,26-28

Kristin Heffermehl:

HVPU-reformen sett fra sidelinjen

3

Den såkalte HVPU-reformen (Helsevern for psykisk utviklingshemmede) ble i sin tid vedtatt av et enstemmig Storting. Ingen ønsket å ta til motmæle mot noe som rommer en så stor positiv dimensjon:

Endelig skal alle psykisk utviklingshemmede få del i de samfunnsgodene som såkalt normale mennesker anser som en selvfølge.

Loven trer i kraft 1. januar 1990 og innebærer at de store sentralinstitusjonene legges ned. Det er denne siden av loven jeg vil kommentere i det følgende: reformen er nemlig diskriminerende mot de *sterkt* psykisk utviklingshemmede og de gamle.

Reformen kan være god for noen av de yngste og kjekkeste institusjonsboerne. Når de får en hjelp som er tilpasset deres individuelle behov, vil de sannsynligvis kunne klare seg bedre utenfor institusjonen i normalsamfunnet. For oss andre vil de kunne bety en verdifull ressurs i en tilværelse som dessverre ellers på mange måter er avhumanisert.

Men så er det alle de andre. Det dreier seg om mer enn tusen. Mange har bodd på institusjonen hele sitt liv (ofte førti år eller mer). Mange har et stort pleiebehov. De er språkløse, sitter i rullestol eller ligger til sengs, må mates eller stelles og trenger tilsyn hele døgnet. Deres pårørende har på et tidlig tidspunkt knekket sammen under omsorgsbyrden og har måttet gi dem fra seg til institusjonen.

Institusjonenes tilbud i dag

Nå har de store institusjonene forandret seg fra å være et oppbevaringssted for syke, slik de en gang var. I det tilfellet jeg kjenner

best, dreier det seg om små enheter, boliger med opptil 8 til 10 mennesker. De bor ikke lenger i store sovesaler, men i enerom, noen etter eget ønske i tomannsrom. De kjekkeste bor alene i småhus og har arbeid utenfor institusjonen. Andre er tilknyttet arbeidsstuen hvor de lager varer for salg i nærmiljøet. Felles for institusjonsboerne er at de alle på en eller annen måte fungerer innenfor en sammenheng. Deres nærmiljø er området rundt

institusjonen, og institusjonen er deres hjem.

Men i lovens forstand bor de ikke der. Ifølge loven bor de der hvor deres foreldre bodde da de var 16 år. Derfor må de søke om å få fortsette å bo der de har bodd praktisk talt hele sitt liv. Kommunene avslår gjerne søknadene ut fra velbegrunnede betraktninger om de økonomiske konsekvenser. Mange institusjonsboere er så gamle at de ikke lenger har pårørende i live. Dersom de ikke selv greier å uttrykke noe ønske, velger en offentlig funksjonær bosted for dem. Også her er det økonomien, ikke menneskelige hensyn, som avgjør. Det kan synes som en del kommuner slåss for å slippe å ha dem.

De fleste vil vel nå begynne å ane uråd når det gjelder menneskesynet i avviklingsreformen. Det er en logisk brist, for etter planen skal alle psykisk utviklingshemmede behandles på samme måte som de såkalt normale. De skal ha rett til skolegang, til egen bolig, til arbeid og fritidsaktiviteter på linje med

Kirkene sammen i sosialetisk forum

Det felleskirkelige samarbeidet blir stadig mer omfattende. Nå etableres Norsk sosialetisk forum med representanter for hele bredden av kirker og kristne samfunn, melder avisen Vårt Land. For et år siden arrangerte Norsk Fellesråd av Evangeliske Trossamfunn en konsultasjon med tema «Dagens sosialetiske utfordringer – et felles ansvar». Foruten

de protestantiske samfunn som er tilsluttet fellesrådet, deltok også representanter fra Adventistsamfunnet og Den katolske kirke på konsultasjonen, og det nye forum er et svar på den positive respons og et ønske om fremtidig samarbeid. Den norske kirkes informasjonsjeneste karakteriserer dannelsen av Norsk sosialetisk forum som «et nytt skritt på veien til et fellesråd for kirkene i Norge».

Det må angå oss!

Aviser og kringkasting har en uskreven avtale om ikke å omtale selvmord av allmennpreventive grunner. Denne praksis bør fortsette. Likevel må ikke dette føre til at selvmord blir fortiet som alvorlig samfunnsproblem. Det må angå oss at så mange som 708 mennesker tok sitt eget liv i fjor. Ingen ting tyder på at tallet blir mindre i år. VÅRT LAND

4

andre. Men når det dreier seg om noe så sentralt som retten til å velge bosted, anses de eldre institusjonsboerne som annenrangs mennesker. Resultatet blir at en svak gruppe av våre medmennesker rykkes opp med roten, mister det lille de hadde av nærmiljø og flyttes over til sine barndomskommuner hvor de knapt har tilknytningspunkter.

Bare i Oslo kommer flere hundre mennesker til såkalt å reintegreres rundt om i bydelene. De kan ikke regne med å få bo sammen med gamle venner fra institusjonen, for de tilhører jo forskjellige bydeler. Så mangelfullt utbygd som hjelpeapparatet er, vil konsekvensene av denne «reintegreringen» bli store og vonde. Ifølge loven skal de psykisk utviklingshemmede ha rett til samme omsorg og pleie som andre syke mennesker. For Oslos vedkommende vil det i praksis kunne innebære at de må slåss med andre svake grupper om omsorgs- og pleietilbud.

Finansieringen

En helt nødvendig forutsetning for HVPU-reformen er penger, mange penger. Det koster å plassere sterkt pleietrengende i leiligheter og gi dem samme kvalitet i omsorgen som de fikk på institusjonen. Det koster å bygge opp et nytt sosialt nettverk rundt dem. På kort sikt blir altså reformen dyr, faktisk atskillig dyrere enn Stortinget regnet med da det vedtok loven.

Et viktig element i reformen er at ansvaret for de psykisk utviklingshemmede overføres fra fylkene til kommunene. Finansieringen ordnes

Når vi ikke lenger vil ta hensyn til det menneskeliv som er svakt og hjelplost, har vi mistet en vesentlig dimensjon i vår egen tilværelse, en dimensjon et samfunn ikke har råd til å miste...

ved at staten trekker inn fra fylkene det de nå bruker på psykisk utviklingshemmede, og deler det ut igjen til kommunene. Gjennomsnittsbetraktningen er antall psykisk utviklingshemmede i kommunen, ikke den store variasjonen som finnes i omsorgsbehov. Resultatet blir at enkelte grupper sterkt pleietrengende mennesker får mindre å rutte med enn de gjorde tidligere. Det rimer dårlig med tanken om at alle psykisk utviklingshemmede etter reformen skal få det minst like godt som de har det nå.

Ansvaret

Overføringen av ansvar fra fyl-

keskommunene til de enkelte kommuner gjør sitt til å pulverisere ansvarsforholdet. Alt nå før reformen er iverksatt, må pårørende gå en ydmykende tiggergang fra Storting og regjeringskontor til kommunekontorene. Alle skylder på alle.

Loven er blitt omtalt som et stort fremskritt for de psykisk utviklingshemmede. Jeg mener at den kan være det for de yngste og kjekkeste. Når det gjelder de sterkt psykisk utviklingshemmede og de gamle, er reformen diskriminerende. Den er blitt i strid med sine egne forutsetninger.

Vi må aldri stille oss likegyldige til andre menneskers nød. Denne

Skremmende høye selvmordstall

– Håpløshet og melankoli er den største helsefare blant unge mennesker i dag, men myndighetene gjør lite for å løse problemet, sier psykologiprofessor Tore Bjerke i en samtale med Vårt Land i kjølvannet av NRK Fjernsynets program «Donn ensom» for jul. Selvmord er den vanligste dødsårsaken blant mennesker i 20-årene.

– Med over 700 selvmord i året og mer enn 10 ganger så mange forsøk, er dette et enormt helseproblem. Men myndighetene gir stort sett blaffen. De fleste blir skrevet ut fra sykehuset så fort det ikke lenger er fare for livet deres. Da må de klare seg selv... Hvis oppdrettslaks eller sauer plutselig hadde begynt å ta sine egne liv, ville det helt sikkert blitt

satt i gang enorme forskningsprosjekter, og egne institutter ville blitt opprettet. Næringsinteressene ville sørget for det, mener Bjerke som minner om at selvmordsforsøk på langt nær alltid betyr at vedkommende virkelig ønsker å dø – selvpåførte skader kan være et fortvilet rop om hjelp.

saken er likevel av en spesiell karakter. For det første bor den gruppen som nå kaller på vår medfølelse og vårt engasjement, i et fjerntliggende land. De bor midt iblant oss og trenger en opinion som kan hindre at myndighetene for alvor iverksetter denne gigantiske tvangsflyttingen. For det andre åpner reformen for skremmende perspektiver. Når vi ikke lenger vil ta hensyn til det menneskeliv som er svakt og hjelpeløst, har vi mistet en vesentlig dimensjon i vår egen tilværelse. Den dimensjonen har ikke et samfunn råd til å miste.

Her er det ikke bare snakk om å være villige til å prioritere de svakeste rent økonomisk (omkostningene ved å gi dem et menneskeverdige liv er enda ikke kommet opp i samme størrelsesorden som Lillehammer-OL). Det er snakk om å erkjenne at de er vår neste i alle sammenhenger. Dette er en utfordring både for kirken som organisasjon, og for hver enkelt av oss i det praktiske liv og i vårt bønneliv.

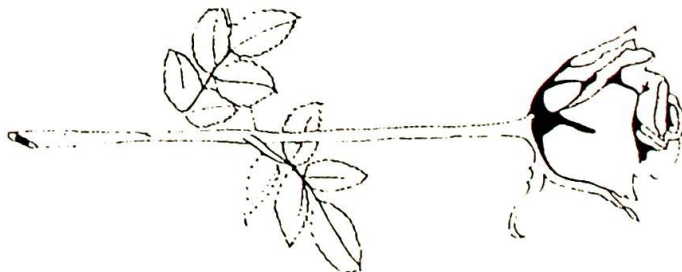
Til nå har de eldste og skrøpeligste psykisk utviklingshemmede vært lite synliggjort. Det er mitt håp at HVPU-reformen vil føre til at vi får øye på dem, men lar institusjonsboerne få beholde godene de har i sine veletablerte hjem i institusjonene. Da kan det kanskje også komme noe godt ut av denne reformen, selv om den for øyeblikket har medført at mange tusen mennesker i Norge lider, både de pårørende og de psykisk utviklingshemmede selv, i angst og usikkerhet for fremtiden.

Kvinnenes fremtid

I en kronikk i Aftenposten nylig om «Kvinnenes fremtid» tar professor Jan Brøgger for seg «tradisjonell arbeidsdeling mellom kjønnene», «likestilling» og «kvinnekulturens sammenbrudd» og ser disse fenomenene bl.a. fra antropologiens ståsted. Gjennom store deler av kulturhistorien har menn og kvinner levet i ulike livsverdener, hvor de hadde sine klare «enemerker», men vår tid vil ikke akseptere at det finnes «påviselig grunnlag for den tradisjonelle arbeidsdeling mellom kjønnene» og mener derfor at «likestilling er dagens løsen». Men «i virkelighetens verden betyr likestilling stort sett at kvinnene invaderer den tradisjonelle mannskultur. Det synes ikke å være noe rimelig håp om at mannen helhjertet kommer kvinnekulturen til unnsetning. Velmente formaninger fra mannsrolleutvalg og medier fører vel til en mer rettferdig fordeling av de rent praktiske oppgaver, men ikke til en omfavning av kvinnekulturen i dypere forstand. At den ofte fremstilles som et eksempel på falsk bevissthet fremtvunget av mannens maktmonopol, bedrer selvsagt ikke dens sjanser. Det som later til å skje, er i første omgang at kvinnekulturen er i ferd med å forvitte,» skriver Brøgger som minner om at «kvinnekulturen til alle tider har vært dominert av de sentrale verdier fruktbarhet, helse og omsorg». I dag er det derimot «blitt en æressak for mange kvinner ikke å utføre tradisjonelle om-

sorgshandlinger. Samfunnets aller viktigste oppgave er blitt en slags svarteper i spillet mellom kjønnene,» skriver Brøgger. «Kristne verdier som oppofrelse blir ansett som håpløst foreldet. Når kvinnene går i spissen for en slik omvurdering av verdiene, hva kan man da vente av mannen? Om han ville gjøre en heltetmodig innsats, måtte det være å forlene omsorgsoppgaver med prestisje. I de nord-europeiske industrielle demokratier kan vi først vente en holdningsendring når hjelpepleierne ikke lenger utgjør en lavtlønnsgruppe.»

Brøgger mener det er på høy tid med en «vurdering av de langsiktige konsekvensene av kvinnekulturens sammenbrudd. Den mest åpenbare er en kommende befolkningskrise. En kultur som ikke prioriterer fruktbarheten, vil på relativt kort sikt spille seg ut over sidelinjen og invitere til folkevandringer. Neglisjering av omsorg og pleie rammer de svake og forsvarsløse, og med særlig tyngde den oppvoksende slekt. Dette er problemer som neppe lar seg løse over sosialbudsjettet. Det eneste som kan redde situasjonen, er en mentalitetsendring som man idag kan se spirene til,» mener Brøgger som hevder «vulgær-feminismen. . . som henter meget av sin inspirasjon av den marxistiske klassekamp-modell», er en avsporing, og at det er «feminister av Nina Karin Monsens åndstype som representerer fremtiden».

Gode vekstvilkår

Georg Apenes, direktor i Datatilsynet, meiner dagens samfunn gir ekstra gode levevilkår for ein korrupsjonskultur: — Underholdningsindustrien fokuserer på normbrot utan motforestillingar. Snyteri er akseptert, og på film blir det lomna. Også i kvardagen opplever vi ein total mangel på respekt for normer. I butikk-kampanjer mot tjuveri blir det framstilt som «dumt» å stela fordi det er lett å bli tatt. Det har aldri vore noko refreng at

det er gale å stela.

Apenes meiner sjolv staten fremjar ei normnedbrytande haldning med lotteri og pengespel. — Det er bra å bli rik på ein lettvint måte, ta sjansen og vinna utan å gjera nokon ting. Og nett denne fortienesta skal vera skattefrie, i motsetnad til arbeidsinntekta. Dei gamle luthersk-puritanske dygdene er gravlagde. Det er ikkje lenger eit uttalt og offisielt mål å arbeide hardt og jamt og spara.

VÅRT LAND

Gi kunsten verdigheten tilbake

«Det haster med å trække på bremsene, for der fremme rundt neste sving ender veien ved stupet.» skrev Terje Stigen i en kronikk i Aftenposten for jul som bl.a. dreiet seg om «menneskenes ufattelige grådighet», «produksjonshysteriet», tungrockens «kakafoniske vanvidd» og «den internasjonale sinnssykdom som utfolder seg uhemmet i idrettspalas-

6

Vaclav Havel:

NOEN ORD OM ORDET

Senhøstes i fjor ble dramatikeren og borgerrettsforkjemperen *Vaclav Havel* tildelt Den tyske bokhandels fredspris - en prestisjefylt pris det daværende tsjekkiske regimet nektet ham å motta. Havels takketale ved prisutdelingen - fremført av skuespilleren Maximilian Schell - fortjener vid oppmerksomhet: både som et viktig intellektuelt, litterært og politisk dokument fra den utrolige høsten 1989, og som moralsk appell for 1990-årene fra en rakrygget mann som i løpet av et par måneder har gått veien fra fengslet opposisjonell til president for et fritt Tsjekkoslovakia. Talen er en del forkortet.

Den prisen som jeg æres med i dag, heter "fredspris" og tildeles meg av bokhandlere, altså av mennesker som har viet seg til utbredelse av ordet. Det gir meg rett til å grunne litt over den hemmelighetsfulle sammenhengen mellom ordet og freden - og over ordets underlige makt i den menneskelige historie.

I begynnelsen var Ordet. Skapelsens kilde er Guds ord. Men gjelder det ikke også, i overført betydning, for menneskelig eksistens og virke overhodet? Menneskets ånd, bevissheten, evnen til abstrakt tenkning, til å oppfatte verden som verden, og ikke minst til å vite at vi dør, men likevel lever - er ikke alt dette direkte eller indirekte skapt ved Ordet?

- vi tror med rette på ordets makt . . .

Men det under som vi kaller ordet,

gjør også at vi bedre enn alle andre levende vesener vet at vi i virkeligheten vet såre lite. Gjennom ordet vet vi også, i motsetning til dyrene, at det finnes et mysterium, og ved hjelp av ordet forsøker vi å nærme oss det som mysteriet skjuler: Som troende ber vi til Gud, som magikere besverger vi åndene. Vi setter sammen våre vitenskapelige teorier som vi - med mer og mindre hell - forsøker å påvirke verden med. Og enten vi er oss det bevisst eller ikke, tror vi siden tidenes morgen på ordets verdensbevegende makt - og sett fra en viss synsvinkel med rette.

Hvorfor "med rette"? For dere som bor i et land med stor frihet for ordet, en frihet alle kan benytte seg av uten at det vekker oppsikt, kan det synes som om jeg overvurderer ordets makt. Men jeg bor i et land hvor ordets vekt og radioaktive

utstråling daglig bevises gjennom de sanksjoner det frie ord pådrar seg. Jeg bor i et land hvor en tale ved en forfatterkongress kan skake systemet, hvor menneskene dømmes til fengsel fordi de mangfoldiggjør ikke-konforme tekster og sanger på en knirkende stensilmaskin fra før syndfloden! Idet jeg skriver dette, rystes vårt regime av en enkelt teksts side med den enkle tittel "Et par ord". Ja, jeg lever under et system hvor ordet kan få maktapparatet til å skjelve; hvor ordet er sterkere enn ti divisjoner; hvor Solsjennitsyns sannferdige ord anses som så farlige at man med makt sendte ham ut av landet. Ja, jeg bor i en del av verden hvor ordet solidaritet maktet å ryste et helt maktapparat.

. . . et symbol av gåtefull tvetydighet. . .

Og likevel vil jeg ikke først og fremst dvele ved hvilken utrolig vekt det frie ord har under totalitære forhold - den er selvsagt og udiskutabel. Jeg vil tale mer alment og sette mitt tema inn i en videre og mer motsetningsfylt sammenheng. Ordets makt er uomtvistelig, men ordet er også symbol, og som sådant tvetydig: Ved siden av Salman Rushdies ord og dets makt finnes også Khomeinis ord og dets makt. Ved siden av det ord som gjennom sin frihet og sin sannhet kan elektrifisere et samfunn, finnes også det hypnotiserende, fanatiske, rasende, bedragerske, farlige, dødbringende ordet. Ordet er noe hemmelighetsfullt, det er mangetydig, ambivalent, forrædersk. Det kan være en lysstråle i mørket, men det kan også være en dødbringende pil,

sene». Og hvor han spør om det «ingen frelse er fra galskapen»? Hans eget forslag er å «begynne med å gi kunsten, musikken og diktningen tilbake den verdighet den engang hadde, før den ble utvannet til ugjenkjennelighet gjennom det såkalte utvidede kulturbegrep. Og dernest slutte med å dyrke kroppsfantomene, som i stadig større omfang inntar gudestatus blant folk som stortrives med å leve på nedsatt bevissthet».

Sats på «demokrati-bistand»

— Det finnes ikke noe statistisk bevis for at norsk nærvær eller bistand i seg selv hjelper fram respekt for menneskerettigheter i mottakerlandene, sier Bård-Anders Andreassen, en av forskerne bak den nyttigvne rapporten «Menneskerettigheter i utviklingsland», nr. fire i rekken av slike rapporter. — Norge har dessuten svært få prosjekter som direkte fremmer ytringsfrihet, rettssikkerhet og

andre tradisjonelle menneskerettigheter på bistandsprogrammet. Regner vi økonomiske og sosiale rettigheter som del av dette arbeidet, kommer vi imidlertid langt bedre ut, sier Andreassen som mener at Norges bistand i fremtiden i langt høyere grad bør gå til nettopp å støtte prosjekter for større rettssikkerhet og for demokratiske prosesser.

VÅRT LAND

Vaclav Havel — forfatteren og refseren som aldri lot seg kneble, til tross for at han stadig ble forfulgt, truet og fengslet av det gamle regimet! I dag er Havel nyvalgt president i et fritt Tsjekkoslovakia, i hjertet av Europa...

har slått meg personlig, er at mannen alltid var rasende. Og Marx? Kastet han lys over et skjult lag i samfunnsmekanismen eller var det bare urkimen til alle de fryktelige utgaver av Gulag som skulle komme? Jeg vet ikke, kanskje begge deler samtidig? Og hva med Freud? Avdekket han et kosmos i den menneskelige sjel eller var det kimen til en illusjon om at man kan kvitte seg med plager og skyld ved å legge hele lasten over på en godt betalt fagmann?

Jeg våger meg videre og spør enda mer provoserende: Hvordan var egentlig Jesu ord? Var det begynnelsen på forløsningens historie og på en av de mektigste kultur-skapende impulser i verdenshistorien - eller var det den åndelige urkime til korstog, inkvisisjon, utrydelse av de amerikanske kulturer og i siste instans hele den motsigelsesfylte ekspansjon av den hvite rase som har forårsaket så mange tragedier, innbefattet den at størstedelen av verden i dag tilhører den triste kategori "den tredje verden"? Jeg vil helst tro det første, men kan ikke ignorere hele den stabel av bøker som beviser at selv i den tidligste kristendom var det kodet inn noe som - mot en bakgrunn av tusenvis av andre omstendigheter, inklusive den menneskelige karakters relative bestandighet - til en viss grad åndelig sett åpnet for de redsler jeg nevnte.

Også ordene har sin historie. En gang var ordet "sosialisme" et magnetisk synonym for en mer rettferdig verden. I mitt land er dette ordet blitt til en ganske alminnelig gummikølle som en hvilken som helst

kanskje til og med begge deler samtidig.

Hvordan var det med Lenins ord?

Var de befriende, eller var de farlige og i siste instans slavebindende? Derom strides de lærde. Det som

Melder seg i debatten

«St. Hedwigsblatt», organ for det katolske bispedømmet Berlin — og en av de to (hittil) tillatte katolske publikasjoner i DDR — bragte for jul et opprop til dannelse av «et katolsk legmannsinitiativ» og «Katolsk Samtaleforum Berlin». Legfolket ønsker seg «et representativt sammensatt møte» for hele DDR slik at «vi kan begynne å formulere våre felles

anliggender i og for vårt samfunn». Det trenges både informasjons- og meningsutveksling og «et selvstendig bidrag til samfunnsdialogen». Det finnes ingen legbevegelse i DDR som kan sammenlignes med den man finner i Forbundsrepublikken — klarest uttrykt i Tyske Katolikkers Sentralkomité. Men den lille katolske kirke i DDR lever og melder seg i debatten. RM

Ingen fred i vårt land — sier Betlehems borgermester

«Jeg har talt fredens evangelium i 40 år og har ikke endret synspunkt,» sier 70 år gamle Elias Freij, Betlehems borgermester gjennom 17 år, og en av de mest moderate palestinske ledere på Vestbredden. Selv har han et relativt godt forhold til alle hovedaktørene i Midt-Østen-konflikten: kong Hussein av Jordan, PLO-

8

nyrik byråkrat bruker for å slå ned enhver ny tanke idet han brennmerker tankens opphavsmann som “sosialismens fiende”. I mitt hjemland er ordet sosialisme blitt en gudløs besvergelse som man helst bør unngå om man ikke vil bli til latter: I årevis er den blitt brukt i alle mulige sammenhenger av et regime som kun var i stand til å manipulere og fornede.

... nok en besvergende formel...

Ord har underlige skjebner! Intet ord inneholder bare det den etymologiske ordboken tilsier; det inneholder også den person som uttaler det, samt situasjonen og anledningen. Det samme ordet kan spre både håp og død, være sant og løgnaktig, lokkende og bedragerisk, visjonært og samtidig begynnelsen på et arkipel av konsentrasjonsleirer. Gorbatsjov vil redde sosialismen gjennom markedsøkonomi, Li Peng ved maskingevær, Ceausescu med bulldozere. Hva er det for noe mystisk som skal reddes på så mange ulike måter?

Den franske revolusjon som vi feirer 200-årsdag for i år, forherliget frihet, likhet og brorskap. Men hvor fryktelige kan ikke disse ordene være når de betyr den oppknappede skjortens frihet på skafottet, likheten i guillotinenes gjentatte fall mot nakkene, brorskapet i en tildekket himmel der det Høyeste Vesen råder!

I dag lyder det håpefulle ordet “perestrojka” overalt i verden, alle tror vi at i dette ordet ligger et håp for Europa og for verden. Men jeg må innrømme at jeg likefullt skjel-

ver av angst for at også dette ordet kan forvandles til en gummikølle som en eller annen vil slå oss med. Den tapre mannen i Kremli som har påtatt seg en kjempeoppgave, har han ikke selv - fra tid til annen - beskyldt streikende arbeidere eller frihetskrevende nasjonale minoriteter for å true perestrojkaen? Slått folk i hodet med “perestrojka” som man tidligere slo om seg med sosialismen. Klinger ikke - også bak denne “omstrukturering”- et ekko fra eldgamle tankemessige stereotyper og makritualer?

Og nå, endelig, kommer jeg til det vakre ordet “fred”. I førti år har jeg lest det på hver husgavl og i hvert utstillingsvindu i mitt hjemland - i praksis betød det stadig mektigere hærstyrker. I førti år er jeg, i likhet med mine medborgere, blitt oppdradd til å reagere nærmest allergisk på dette ordet som er blitt systematisk tappet for sin egentlige betydning slik at det er kommet til å bety det motsatte av hva det ifølge ordboken betyr. Charta -77 lyktes i å rehabilitere ordet og gi det dets egentlige betydning tilbake, men denne semantiske “perestrojka” kostet adskillig i form av fengselstraffer. Det vesentlige var likevel at et viktig ord var reddet fra total verdinedskrivning! Derved var nemlig også noe langt viktigere reddet, for alle viktige hendelser i den reelle verden - det vakre som det grufulle - har alltid sitt forspill i ordenes sfære.

Det er meg maktpåliggende å formidle den erfaring med ordets vekt vi har gjort i min del av verden, en erfaring som jeg er overbevist om har almen gyldighet : nemlig at det

alltid lønner seg å være mistroisk overfor ordene og akte vel på dem, og at man ikke kan utvise stor nok forsiktighet på dette området. Mistro til ordene er langt mindre ødeleggende enn overdreven tiltro til dem.

Er ikke denne mistro til ordene og avsløringen av det grufulle som upåaktet kan slumre i dem, de intellektuelles egentlige kall og oppgave? Min forgjenger på denne talerstol, André Glucksmann, sa en gang i Praha at den intellektuelle skal være som Cassandra: oppgaven er å høre etter hva de mektige sier, våke over dem, advare mot dem og forutsi det onde de varsler eller kan innebære.

... mistro til ordene er av det gode...

Man må være mistenksom overfor ordene, men samtidig slå vakt om deres tyngde. At man kastes i fengsel for ordenes skyld, er bevis godt nok på deres tyngde. Samtidig inngir et totalitært regime en slik mistro til floskler, fraser, tankestereotyper og appeller at vi nærmest er blitt immune mot alle sorter hypnotiserende og suggererende agn. Vi kveles under en matte av tusen ord. Vi kan derfor lettere se verden slik den virkelig er: et komplisert fellesskap av tusentalls millioner uerstattelige menneskelige individer som ved siden av hundrevis av skjønne egenskaper også er beheftet med hundrevis av feil og onde tilbøyeligheter. Dette mangfold kan aldri jevnes ut til en homogen masse med et strykejern av hule fraser og devaluerte ord - ord som klasse, nasjon eller politiske krefter.

formann Yassir Arafat og Israels statsminister Yitzak Shamir.

«Jeg håper å få oppleve at mitt barnebarn kan leke med Shamirs barnebarn uten frykt.» sier borgermesteren, som tidligere har feiret jul med gaver, familie og venner, — både kristne og muslimer. «Jul betyr fred, fred på jord. Men det er ingen fred i vårt land.»

ARBEIDERBLADET

Sannheten lider, men den dør ikke!

St. Teresa av Avila

9

Dette bare som et lite eksempel på hvorfor mistro til ordene er av det gode.

I begynnelsen er ordet. Vi kan takke ordets under for at vi er mennesker. Og likevel er det en hake ved det - en prøvelse, en list og en test. Av større dimensjoner enn det kan synes for dere som bor i et fritt land hvor det tilsynelatende ikke kommer så an på ordene. Det kommer an på dem - overalt står og faller alt med dem. Ett og samme ord kan være både ydmykt og hovmodig. Et ydmykt ord kan med største letthet og ganske ubemerket forvandles til et hovmodig ord - den omvendte prosess derimot er meget vanskelig og møysommelig. Min lille skisse av ordenes skjebne i mitt hjemland skulle ha vist det.

Vår verden og særlig Europa står ved et veiskille: Det er lenge siden

det var så stor grunn til håp om at det tross alt skal gå godt - samtidig har det aldri før vært så god grunn til å frykte at dersom det går galt, betyr det den endegyldige katastrofe.

De hovedtrusler som vår verden nå, nesten to tusen år etter Kristi fødsel, står overfor - fra den økologiske krise til den sivilisatoriske katastrofe som gapet mellom de rike og de fattige land innebærer - har alle begynt med at et ydmykt ord ble forvandlet til et hovmodig ett. Hovmodig begynte mennesket å tro at det, som skaperverkets høydepunkt og herre, forstod naturen fullt ut og hadde rett til å gjøre med den hva det lystet. I hovmod begynte mennesket å tro at det helt ut forstod sin historie og derfor kunne planlegge en lykkelig fremtid, med rett til å eliminere dem som stod i

veien for denne lyse fremtid som mennesket alene hadde den rette nøkkel til.

I alt dette har mennesket fart skjebnesvangert vill. Håpet ligger i at mennesket i dag begynner å innse sine feiltagelser. Vi må ta lærdom av dem og sammen kjempe mot de hovmodige ordene - og fremfor alt være på vakt når de opptrer i ydmykhetens fjær. Det er åpenbart langt mer enn kun en lingvistisk oppgave. Det er fremfor alt en etisk oppgave - en oppfordring til å ta ansvar for ordet og overfor ordet. Denne oppgave bunner ikke i noe vi kan se fra vårt ståsted i den overskuelig del av verden, den må forankres et eller annet sted der Ordet - det som var i begynnelsen - finnes, det Ord som ikke er menneskets ord. (*Oversettelse og sammanfatning ved UKJ*)

Behov for saklig informasjon!

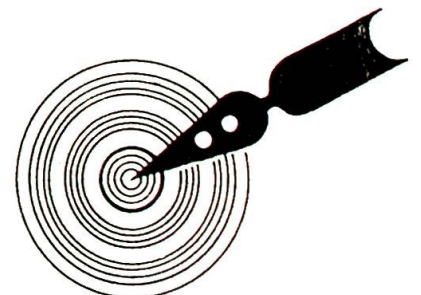
«Min vän, du vet för mycket utan att ha tänkt». Mange vil nok hevde at Harry Martinsons ord er en rammende karakteristikk av deler av forskersamfunnet i dag: P.g.a. den tildels hensynsløse kunnskapssøken, uten tanke på hvorvidt denne kunnskapssøken virkelig er nødvendig, uten å reflektere over hvorvidt alt som kan utforskes, bør utforskes. Uten å ta stilling til hvilken pris man må betale for denne kunnskapssøken.»

Det er Jan Helge Solbakk, cand. med. & teol., som skriver dette i en artikkel om «Forskning og etisk ansvar» i Kirke og kultur. Og som kan konstatere at «ute blant folk er det tydelig å spore uro og bekymring i forhold til en del av de kunnskapsgrenser

som sprenges i kjølvannet av forskningen i dag, ikke minst når det gjelder den bio- og genteknologiske forskning, og mange roper på grensesettende og styrende tiltak. At en del av de som har ropt høyest om slike tiltak, nok kan beskyldes for at de har tenkt for meget uten å ha visst tilstrekkelig, viser bare at behovet for saklig informasjon er stort.

Her påhviler det forskerne et stort formidlingsansvar, for slik å legge grunnlaget for en *informert* samfunnsdebatt om disse spørsmål. Samtidig plikter imidlertid den allmenne borger - politikerne inkludert - å la seg informere, slik at den eventuelle grensesetting blir kunnskapsbasert og ikke hviler på grenseløs uvitenhet.

Hvis man skulle våge seg på en ytring om fremtiden, er det grunn til å tro at forskernes største utfordring fremover ikke først og fremst vil ligge i forskningen som sådan, men i å bidra til å skape større tillit mellom forskersamfunn og storsamfunn - politikerne inkludert.»

Bibler til tempel-bibliotek

«Nytt om Bibelen» kan fortelle at Bibelselskapet i Thailand har planer om å besøke i alt 32.000 buddhist-templer i landet «og gje dei tilbod om ein gratis bibel til tempel-biblioteket. Mot slutten av juli hadde ein delt ut 3000 biblar. Aksjonen blir gjennomført dels av dei tilsette i Bibelselskapet, dels av lokale medarbeidarar... Mange munkar har sagt seg glade for å få høve til å lese kristne bøker og takkar bibelselskapet for dette tiltaket.»

Kristenledere frykter EFs innvandringspolitikk

Norske kristenledere roper et kraftig varsko mot asyl- og innvandringspolitikken i Europa. For å bekjempe denne utviklingen har en rekke kirkelige organisasjoner nå gått sammen i Norsk Økumenisk Forum for Innvandrerspørsmål (NØFI), melder Vårt Land.

– Hele Europa er i endring. Kirkene må stå sammen. Det er skremmende å se at EF-landene prøver å stenge men-

nesker fra den tredje verden ute, mens grensene innad brytes ned. Hvem skal gi innvandrere, flyktninger og asylsøkere en rettferdig behandling på et helt kontinents vegne? spør Inger Nesvig, innvandrerkonsulent i Oslo Bispedømme og leder i NØFIs arbeidsgruppe om EF-tilpassning. Gruppen arbeider ut fra Kirkenes Verdensråds rapport om Europa i 1992 og EF-landenes forhandlinger om en samordnet flyktninge- og asylpolitikk.

Ansvarlig hushold med jordens ressurser og solidaritet mellom folkene står i sentrum i *pave Johannes Paul IIs* budskap til *Verdensfredsdagen* som norske katolikker feiret 21. januar. - Vi er alle med rette bekymret for vår klodes fremtid, skriver paven som med utgangspunkt i skapelsesberetning og syndefall søker å formulere retningslinjer for ansvar og solidaritet som alle mennesker av god vilje kan enes om.

I våre dager finner vi en økende bevissthet om at verdensfreden ikke bare trues av rustningskappløp, regionale konflikter og urettferdighet, men også av menneskets hemningsløse og egoistiske utnyttelse av naturen. Den økologiske ubalansen er en stor utfordring som krever samlet innsats av alle mennesker. I den hellige skrift er det inspirasjon og rettleiding for innsats å hente, enten man er kristen eller ikke, skriver paven.

Gud så at alt var godt

Skapelsesberetningen gjentar som et refreng ordene "Gud så at det var godt", og da mennesket er skapt, gir Gud det ansvar for det skapte. Syndefallet består i at mennesket setter seg ut over Guds plan. Bibelens utsagn belyser forholdet mellom menneskets handlinger og skaperverkets integritet: Når mennesket viker bort fra Skaperens plan, forårsaker det uorden som uvegerlig får virkninger også for den øvrige del av skaperverket. "Derfor skal landet visne, og alle som bor der, tøres bort; både markens dyr og

himmelens fugler, selv fisken i havet skal utryddes" (Hos. 4,3).

Rovdriften på jordens ressurser er synlig for oss alle og angår oss alle. Løsningen på problemene ligger ikke ene og alene i en bedre forvaltning eller en mindre irrasjonell forvaltning av jordens ressurser. Man må ta for seg årsakene og den dype moralske krise som ligger til grunn for den.

Den økologiske krisen: et moralsk problem

Noen sider ved den økologiske krise viser klart dens moralske karakter - som f. eks. den ukontrollerte anvendelse av vitenskapelige og teknologiske forskningsresultater. Mange av vitenskapens landevinninger vitner om mennesket som Guds ansvarlige medskaper, men mang en oppfinnelse innen jordbruk og industri har vist seg å ha svært uheldige følger i det lange løp. Industriavfall, gassene fra fossile brennstoffer, ukontrollert hugst i stor målestokk, sterkt giftige ugressmidler skader atmosfæren etc.

Men det klareste og mest tungtveiende tegn på at den økologiske krise har moralske implikasjoner, er den mangel på respekt for livet som er innebygget i mange av våre handlinger og tenkemåter. Hensynet til profitt settes ofte over arbeidernes verdighet, og vitenskapelige interesser kommer foran enkeltmenneskets; fin økologisk balanse bringes ut av likevekt ved ukontrollerbar ødeleggelse av dyre- og planteliv. Den biologiske forskning og anvendelsen av resultatene gir grunn til bekymring, for ikke å nevne muligheten til inngrep i det menneskelige arvestoff.

Respekt for livet og for mennesket som person er den grunnleggende inspirerende norm for sunne økonomiske, industrielle og vitenskapelige fremskritt.

På leting etter en løsning

Mennesket er kalt til å respektere den orden "kosmos" bygger på, det er kalt til å utforske den med klokskap, oppdage den og bruke den slik at den beholder sin integritet.

Jorden er en felles arv som skal komme alle til gode. Det annet Vatikankonsil understreket at "Gud har skapt verden til bruk og nytte for alle mennesker og folk" (Pastoralkonstitusjonen *Gaudium et spes*, 69). Det er derfor urettferdig at et fåtall privilegerte fortsetter å samle overflodsgoder og overforbruke ressurser, mens utallige mennesker lever i elendighet eller på et eksistensminimum.

Vi trenger et internasjonalt forvaltningssystem for denne felles arv - fordi dimensjonene ved miljøproblemer i mange tilfeller overstiger

Appell fra Hongkongs biskop

Biskopen av Hongkong, kardinal Wu Chengchung, oppfordrer i et brev til verdens ca. 2500 katolske biskoper om å legge press på sine respektive regjeringer i to viktige anliggender: Sikring av menneskerettigheter når Hongkong tilbakeføres til Kina i 1997 og hjelp til de mange vietnamesiske flyktninger som

den britiske regjering har bestemt skal tvangshjemsendes til sitt hjemland.

Biskopen oppfordrer sine kolleger til å anmode sine lands myndigheter om å ta imot flere kvoteflyktninger og lette på innreiserestriksjoner slik at man så raskt som mulig kan lindre noden for de mange vietnamesiske flyktninger i leirene og for den gruppen såkalte «okono-

miske flyktninger» som nå trues av hjemsendelse. Han viser til at Hongkong tidligere har gjort en betydelig innsats for mange av disse flyktningene, men at nedgang i arbeidsmarkedet og «stillstand» i overføringen til «tredjeland» gjør at det nå er vanskelig å finne plass til vietnameserne i Hongkong. KM

og fred med hele skaperverket

statsgrenser. Politiske, nasjonale og andre hindringer for slikt samarbeid må ryddes av veien.

En slik felles innsats minsker ikke på noen måte den enkelte stats ansvar til selv å overholde anerkjente normer innen sitt eget område, til å bidra til at biosfæren ikke ytterligere forverres. Man taler stadig sterkere om at retten til et sikkert miljø bør få plass i menneskerettighetserklæringen.

Absolutt nødvendig med en ny form for solidaritet

Den økologiske krise gjør at det trengs en ny form for solidaritet, særlig når det gjelder forholdet mellom utviklingslandene og de

høyt industrialiserte samfunn. Men ingen plan for bedring av forholdene kan virke som ønsket, om ikke alle innser at det er absolutt nødvendig å følge den. Og vi kan heller ikke oppnå noen økologisk likevekt hvis vi ikke direkte går løs på de strukturelle former for fattigdom som finnes i verden. For eksempel er gjeldsbyrden i ferd med å kvele mange lands økonomi, og mange steder ødelegges det økologiske grunnlaget fordi jorden utpines av eksportpensyn. De fattige må hjelpes slik at de kan overvinne sin fattigdom, men det krever en strukturreform og nye mønstre for forholdet mellom stater og folk.

Krigen truer fremdeles. Selv om internasjonale avtaler forbyr kjemisk, biologisk og bakteriologisk krigføring, er det en kjensgjerning at man i laboratoriene arbeider med viderutvikling av nye angrepsvåpen på disse områdene. En verdenskrig i dag ville forårsake store økologiske skader - men også lokale og regionale kriger legger ikke bare menneskelig øde, men også jordsmonn, avlinger og samfunnsstrukturer.

De moderne samfunn vil ikke kunne finne noen løsning på de økologiske problemer hvis de ikke tar sin livsstil opp til alvorlig debatt. Hedonisme og forbrukermentalitet hersker i mange deler av verden, kombinert med indifferanse overfor de skader slik fremfred volder. Enkelhet, måtehold, disiplin og offervilje må prege dagliglivet slik at ikke alle tvinges til å bære byrden for de fås ansvarsløshet. Oppdragelse til økologisk ansvar er viktig. Her er det ikke tale om følelser

eller øyeblikksstemning eller vage ønsker om tilbakevenden til "det tapte paradiset", men om oppdragelse til en ekte omvendelse i tenke- og handlemåte. Her har blant annet kirkene et stort ansvar nettopp fordi de kristne skal være Guds forvaltere på jorden.

Vi må heller ikke glemme skaperverkets skjønnsverdi. Kontakten med naturen er i seg selv noe godt og givende, å betrakte dens skjønnhet inngir fred og ro. Bibelen taler mange ganger om skaperverkets skjønnhet, og om at alt det skapte er kalt til å prise Gud. Også den menneskeskapte skjønnhet som mange av våre byer vitner om, er det viktig å ta vare på.

Det økologiske spørsmål: alles ansvar

De økologiske spørsmål har i dag antatt slike dimensjoner at ansvaret treffer oss alle. Menneskene er utstyrt med en fri vilje, de har et stort ansvar gjennom de frie avgjørelser de tar. De har ansvar for å respektere den orden som hersker i universet, og som ikke må ødelegges for kommende generasjoner. Jeg gjentar derfor: Den økologiske krise er et moralsk problem som vi mennesker må løse i fellesskap enten vi tror på Gud eller ikke. Men de som tror på Gud har her et særlig ansvar fordi deres plikter overfor naturen og Skaperen er en del av deres tro.

Se hen til den hellige Frans av Assisi, han som var de fattiges og alt det skaptes venn, og som oppfordret alt og alle til å prise Gud.

Fred med skaperverket kan ikke skilles ad fra fred mellom folkene.

(Teksten er en del forkortet.) ●

Kirken i Tsjekkoslovakia

Ledende osteuropeiske eksperter ved Keston College slår fast at den katolske kirke i Tsjekkoslovakia støtter og velsigner den nye frihet. Nylig ble landets 90 år gamle primas, kardinal Frantisek Tomasek, mott med sterk hyllest av 250.000 mennesker på den historiske Wenceslas-plassen i Praha. I sin tale oppfordret han katolikkene til å ta aktivt del i den store omveltningssprosessen som nå finner sted over hele landet.

Catholic Herald

Stalins ofre i Polen

Den polske kirkes primas, kardinal Jozef Glomp, krever opplysninger om Stalin-tidens forbrytelser i Polen. «Vi ønsker ikke hevn, men ingen kan forhindre oss i å søke den historiske sannhet,» sa kardinalen ved en gudstjeneste i Warszawa til minne om 40.000 polske ofre for stalinismen.

Etter messen ble en urne med jord fra massegraver i Warszawa fra årene 1945–56 symbolsk bisatt.

KIPA/Katolsk Orientering

Agnes av Böhmen helligkåret

Den böhmiske kongedatter Agnes (1205–1282) ble nylig kåret til helgen. 8000 tsjekkosllovakiske pilegrimer deltok ved høytideligheten i Peterskirken. Sammen med kardinal Frantisek Tomasek var de dratt til Roma i 70 busser og 4 ekstratog. Også den tsjekkosllovakiske stat var representert med blant andre kulturministeren.

KIPA/Katolsk Orientering

Mange spørsmål er blitt reist om den katolske bevegelsen *Opus Dei*, men det er fremdeles få som har fått tak i hva det hele dreier seg om. Det er derfor av stor verdi at vi i det siste har fått tilgang til litteratur om emnet. En av de mest dyptpløyende er en italiensk bok skrevet av *Maurizio Di Giacomo*, journalist med Vatikanet som spesialitet.

Ragne Bugge, konsulent ved Teologiske fakultet i Oslo med bl.a. åtte ved Universitario Orientale i Napoli bak seg, skrev en anmeldelse av denne boken for St.Olav sist høst, men den ble liggende en stund bl.a. fordi dagsaktuelt stoff presset på. Den 27. november i fjor døde Ragne Bugge, ganske plutselig.

Opus Dei ble grunnlagt i 1928 av den spanske presten José Maria Escrivá de Balaguer, som i 1968 ble kåret til marki Peralta, forteller Di Giacomo. Gjennom hele sin historie har denne verdensomspennende organisasjon bevart et tydelig spansk preg. Det kommer til uttrykk både i dens spiritualitet og dens sterkt autoritære og konservative struktur. Alt skal dessuten være hemmelig: Organisasjonen har ingen ytre kjennetegn som merker eller drakter; ingen skal vite hvem som er medlem; medlemmene handler og uttaler seg som enkeltindivider, aldri på vegne av Opus Dei, og organisasjonen står aldri offentlig frem og støtter grupper, aksjoner e.l. Først i de aller siste år er organisasjonens lover og regler blitt offentlige, og nettopp dette er en av Di Giacomos fortjenester: Som appendiks til boken, trykker han Opus Deis konstitusjoner fra 1950 og *Codex juris particularis*

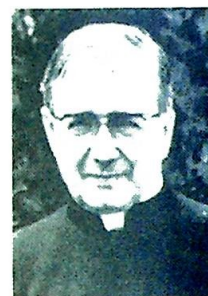
Operis Dei fra 1982. I 1950 ble Opus Dei opprettet som sekularinstitutt ved pavelig konstitusjon og fikk sine egne lover, og i 1982 ble sekularinstituttet omgjort til personlig prelatur. Det vil si at organisasjonen kom direkte under Sacra Congregatione per i Vescovi, Kongregasjonen for biskopene, og ble unndratt de lokale biskopers myndighet. Disse dokumentene gjør det mulig å vurdere Opus Dei ikke bare ut fra hva som sies om bevegelsen, men også fra hva den selv ønsker å fremstå som.

Askese og streng disiplin

Hva er så Opus Dei? Det er ikke noen munke/nonneorden selv om den har mange trekk som minner om jesuitterordenen, særlig i dens første periode på 1500- og 1600-tallet: Den står direkte under paven, den har en ualminnelig streng disiplin og krav til lydighet og askese, den har undervisning av en

elite som et hovedmål, og den infiltrerer økonomiske og politiske maktsentra.

Dessuten er det store likheter mellom Ignatius av Loyolas «Åndelige øvelser» og Escrivás 99 læresetninger «Il camino» som hans tilhengere mediterer over daglig og forsøker å innrette sitt liv etter.

Pater J. M. Escrivá.

Opus Dei ble stiftet for særlig å virke ved universitetene og verve kristne intellektuelle til et munkeaktivt liv. Medlemmene må avgi løfter om lydighet, kyskhet og fattigdom. Heltidsarbeiderne bor i Opus Dei-sentre, men de beholder sine yrker, og målet for deres virksomhet er å få de ledende innen sine respektive miljøer til å praktisere kristne idealer. Opus Dei er ment som et spesielt kall til å leve et helligt liv midt i verden.

Motstrebende måtte Escrivá også opprette en avdeling for kvinner; men disse blir holdt strengt adskilt fra mennene i separate hus, til og med uten gudstjenestefelleskap. Hvis mannlige og kvinnelige medlemmer deltar i samme gudstjeneste, må kvinnene sitte bak et gitter. Kvinnene behøver ikke å være intellektuelle, og de blir i lovene pålagt å gjøre husarbeidet i de mannlige husene. De øverste ledere for kvinneavdelingene er menn.

Ifølge den siste tilgjengelige statistikk fra 1979 har Opus Dei 72.375 medlemmer i 87 nasjoner.

Jugoslavia: Krav om religionsfrihet

De fire store trossamfunn i Jugoslavia har krevd utvidet religionsfrihet. Det gjelder både den enkelte troendes og kirkenes frihet. De fire trossamfunn er den ortodokse og den romersk-katolske kirke, det islamske og det jodiske fellesskap. Deres krav er meddelt gjennom det offisielle pressebyrå Tanjug.

KIPA/Katolsk Orientering

Vatikanet får dekket sitt underskudd

Den pavelige forvaltning kunne i 1988 utjevne et beregnet underskudd takket være omfattende innsparinger og innbetalingen av «Peterspenger» fra kirkene verden over. Kardinalrådet, som står for pavestolens økonomi, bekjentgjør at de normale inntekter i 1988 var 74,5 millioner dollar, mens utgiftene beløp seg til 118

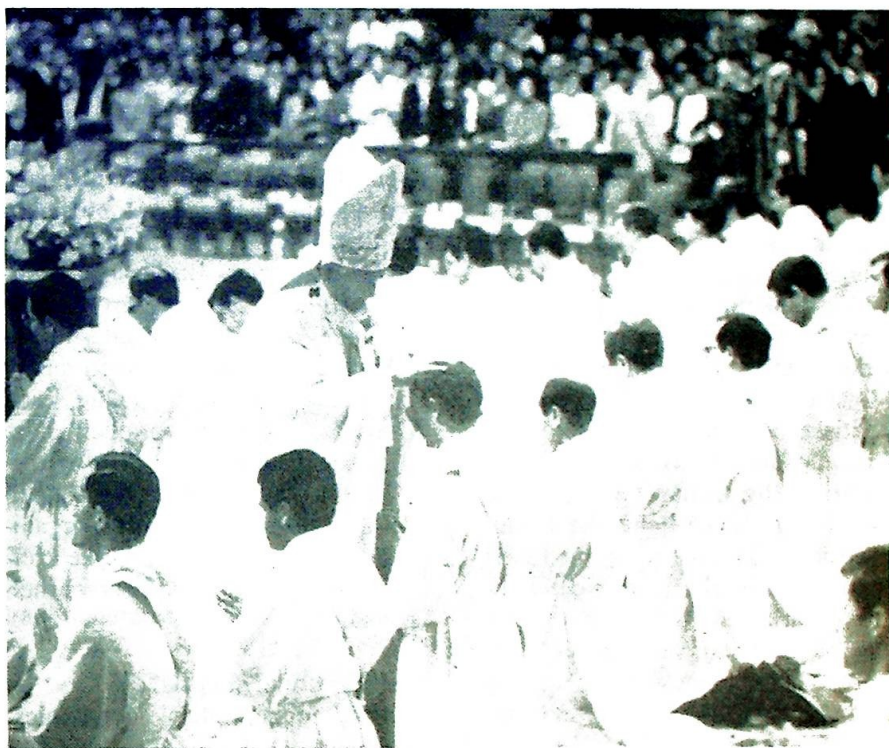
millioner dollar. Underskuddet på 43,5 millioner ble dekket av «Peterspenger» på i alt 52,9 millioner.

Samtidig fremhever kardinalene at nødvendige moderniseringer og personalutvidelser dessverre ikke har kunnet gjennomføres.

KIPA/Katolsk Orientering

Ca. 2% av disse er prester og har sine egne kongregasjoner. De såkalte Numerari er heltidsarbeidere for Opus Dei. De er legfolk, men de skal leve i sølibat og må oppgi retten til å disponere over sine formuer og inntekter. Løserer tilknyttet er Supernumerari. Disse kan være gift og leve i sine egne familier og arbeider deltid for Opus Dei. De forplikter seg til å leve et asketisk liv og til å misjonere blant venner og kolleger. Endelig har en rekke personer status som medhjelpere. De yter penger til organisasjonen og støtter den på forskjellige måter. Det er særlig i denne gruppen Opus arbeider for å verve nye medlemmer. Alle medlemmer må love aldri å røpe noe om organisasjonen til utenforstående. Men nettopp lekkasjer fra medlemmer som har forlatt organisasjonen, er kilde til mange av de ufordelaktige rykter som går om den. Noe som ikke er et rykte, men fastslått i lovene, er at medlemmene pålegges å 'mortifisere', sitt legeme - under legek kontroll. Medlemmer av Opus Dei har ikke lov til å søke skriftefedre utenfor organisasjonen.

Opus Dei er virksom ved 479 universiteter og høyskoler på fem kontinenter. De har innflytelse i 604 aviser og 52 TV/radio-selskaper, 38 informasjonsbyråer og 12 forlag. I 53 land driver de skoler og sosiale hjelpeinstitusjoner, barneklubber og kurs for arbeidere og bønder. De eier husstelskoler, hotellfagskoler og klinikker. De holder internasjonale kurs bl.a. i ideologiske motsetninger mellom kristne og marxister. En av deres hovedvirksomheter er å drive studenthjem, særlig i Roma,

Peterskirken juni 1984: Paven ordinerer en gruppe Opus Dei-prester.

for studenter fra den tredje verden. I 1974 hadde de i Roma 15 kollegier med 17.460 studenter som skulle utdannes til en kristen elite i sine respektive land. Både Vatikanet og den italienske stat støtter foretaket.

Den rolle Opus Dei har spilt i internasjonal politikk, er sterkt omstridt. Særlig sto Opus Franco-regjeringen nær og hadde i årenes løp flere ministre i Francos regjeringer. Selv sier de at de gjorde dette for å utvikle Spania til et mere demokratisk land. I Chile støttet Opus Dei-medlemmer militærregimet og kirken mot Allende. Den amerikanske FN-ambassadør Jean-

ne Kirkpatrick har iherdig demen-tert at hun er medlem av Opus Dei. Organisasjonen hadde også sine folk i Marcos-administrasjonen på Filippinene og klarte å sette en stopper for familieplanleggingsprogrammet der. Den amerikanske ambassadør i Roma, John Volpe, som sterkest motarbeidet «il compromesso storico» - kommunistenes deltagelse i regjeringen i Italia - er etter sigende Opus-medlem. I Italia blir Opus Dei beskyldt for å drive politikk til fordel for kirken og Det kristelig demokratiske parti. Og det er nettopp i Vatikanet og blant italienske kristeligdemokrater at organisasjonen har sine sterkeste støttespillere. Pavene Pius XII, Paul VI

Vår kjære
SØSTER

MARIA EULALIE BÜCKER

døde i Oslo,
den 22.12.89

i en alder av 80 år

og etter 58 års klosterliv.

Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

*Gud, vår Far, tar vare på
det liv som er revet bort.*

Kristus har gjort istand et rom.

Før oss gikk Han til Gud.

*Dagen kommer, Kristi dag,
da tiden blir visket bort.*

Kristus står frem og alt blir nytt.

Døden blir knust av Gud.

og Johannes Paul II har hjulpet Opus Dei til makt og uavhengighet, og kristeligdemokratiske politikere som Aldo Moro, Emilio Colombo og Giulio Andreotti har uttalt seg meget rosende om organisasjonen. Offisielt benekter Opus enhver politisk aktivitet, de driver bare evangelisering, sier de.

Motstanderne av Opus Dei er den liberale fløy innen den katolske kirke, særlig frigjøringssteologene. Motstanden er også utbredt på den politiske venstreside. Disse kaller Opus Dei for en kirkelig mafia eller en hemmelig frimurerlosje på linje med den forbudte italienske frimurerlosje P2. Det har til og med vært fremsatt interpellasjoner i det italienske parlament for å forby Opus Dei på grunnlag av den lov som forbyr hemmelige foreninger, og som gjorde P2 ulovlig. I 1986 måtte innenriksministeren Oscar Scalfaro avgi en erklæring, bygget på opplysninger fra Vatikanet, om at Opus Dei ikke kunne sammenlignes med P2, og at dens prinsipper var i samsvar med den italienske grunnloven.

Meget av mostanden skyldes at Opus Dei skal ha vært innblandet i en del stygge finansskandaler og i historier som bl.a. omfatter mystiske dødsfall. De mest oppsiktsvekkende er Matesa-skandalen i Spania i 1969 hvor millioner ble utført ulovlig fra landet. Mistanken om Opus Deis medvirkning er ikke bevist, men heller ikke overbevissende avkreftet. Den andre skandalen gjelder Banco Ambrosiano i Italia. Gjennom denne banken skal milliarder lire være smuglet ut av Italia. Da banken gikk konkurs i

1981, ble Vatikanbanken beskyldt for å være delaktig. Banksjefen, Roberto Calvi, flyktet til London etter konkursen, og hans etterlatte sier at han reiste for å forsøke å få Opus Dei til å overta Vatikanbankens gjeld i Banco Ambrosiano. Imidlertid ble Calvi funnet hengt under Blackfriars Bridge i London. Det er ennå ikke oppklart om det dreier seg om selvmord eller mord, og hvem som står bak. Noen mener P2, andre mafiaen og andre igjen Opus Dei. Ryktene forteller andre lignende historier.

I 1975 døde Escrivà, og Alvaro del Portillo ble oppnevnt til organisasjonens prelat. Det er sterke krefter i sving for å få Escrivà helgenkåret.

Velbegrunnet skepsis?

Man forstår etter gjennomles-

ningen av Di Giacomos bok den skepsis man i norske katolske miljøer har mot å gi Opus Dei innpass i vårt land. Organisasjonen har en avdeling i Sverige. Bevegelsen er i beste fall enigmatisk. Mange av anklagene kan være overdrevne eller falske, men organisasjonens arbeidsmetoder og lover viser at den har en autoritær struktur og en fromhetstype som er oss fremmed og til dels frastøtende. Politisk sett står den, selv om den forsverger at den driver med politikk - langt til høyre selv for de mest konservative norske partier og støtter religiøse holdninger og politiske grupper som de fleste i Norge tar avstand fra.

Mauritio De Giacomo

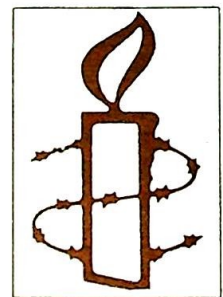
Opus Dei

Tullio Pironti Editore, Napoli 1987.

Husmor i Bærum skriver til keiseren av Etiopia

I desember var det 25 år siden en nasjonal avdeling av Amnesty International ble etablert i Norge. Forholdsvis tidlig fikk bevegelsen positiv publisitet, men i 1964 var ikke Amnesty større enn at organisasjonens arkiv ble oppbevart under Tove Rognliens seng, Bærumshusmor og medlem av Amnesty's første styre.

Det var mennesker med ukuelig pågangsmot som satte det hele i gang, mennesker som uten sjenanse for å virke pretensjøs tok pennen fatt for å skrive direkte til statsjefer som trosset menneskerettighetene. For å sitere en overskrift i Dagbladet fra 60-årene: «Husmor i Bærum skriver til keiseren

av Etiopia og Oslo-frue til ministerpresidenten i DDR.»

Ingen av oss drømte vel dengang om at Amnesty skulle utvikle seg til å bli hva det er i dag, sier Otto Falkenberg, også han medlem av det første styre. Det ble ikke minst TV-innsamlingen i 1984 som skulle gi startskuddet til en rivende medlemsvekst. Mens Amnesty i 1981 hadde rundt fem tusen medlemmer, er tallet nå nesten førti tusen. Fra Amnesty Nytt

Et leilighetsdikt — til ettertanke

Adventsbønn i januar? *Johanna Schwarz* skrev sin *Adventsbønn 1989* på oppfordring — til en økumenisk og svært så internasjonal gudstjeneste i Kongsberg kirke. Deler av den ble lest i programposten «På kirkebakken» 3. søndag i advent — vi som hørte det, ble grepet. Bønnen tåler å bes om igjen, i stillhet og ettertanke en januardag når julelysene er brent ned...

ADVENTSBØNN 1989

Hva er det som lyser i disse førjulstider?
Er jordens bane forandret?
Kom solhverv lenge før tiden?
Eller er det Kristus som har kommet tilbake
og vandrer rundt i Østeuropas gater?

Der sto et adventslys. Lenge har det stått rede:
veken flettet i trass og motstand mot urett,
dyppet dag etter dag i håp og lengsel.
Men utent sto lyset: ventende, mørkt og stille.
Til Kristus strakte ut sin hånd. Da tentes en flamme.
Fengsler ble åpnet, murer revnet, piggråd smuldret.
Friheten veltet frem som levende vann.

Tilgi oss som ikke trodde at dette var mulig —
Tilgi oss som ikke har bedt — eller bedt uten håp —
Tilgi alle som kanskje til og med savner
et fiendebilde i kampen for smålige interesser!
Og tilgi oss som kanskje i festens glede
glemmer alle som ingenting har å feire:
* Romanias folk, fremdeles bak murer og piggråd,
folkene i Albania og Kina
og alle som lever i nød og fattigdom.

Et adventslys har du tent i førjulsmørket.
Murer og piggråd har du feid til side.
Frie mennesker danser, klapper og vinker.
Og vi har rett til å klappe og vinke sammen med dem.
Men etterpå må vi gi deg våre hender.
Ta dem inn i din gode viljes hender —
Varm dem der inne, slik som en storebror
varmer en liten søsters frosne fingrer,
gjør dem rede til å yte og gi!

Snart er det jul. Har noen, bortsett fra Jomfru Maria
tenkt på å lage babyutstyr til Jesusbarnet?
La oss gjøre det i år og sende det
til ett av hans nyfødte små søsken i Polen!
La oss sette frem en ekstra tallerken på julebordet!
For murer kan falle, men stener kan aldri bli brød.
Brødet må komme gjennom våre hender,
våre hender, som dine hender har varmet.

Så ber vi for alle dem som feirer sin frihet,
for alle som ennå ingenting har å feire
og for oss selv — om trofasthet når hverdagen kommer.

I Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

* *Kommentar fra Johanna Schwarz januar 1990: «Flott når et dikt blir uaktuelt på den måten!» (Red.)*

Religiøse fester blir fridager

Det øverste sovjet i Litauen har nylig besluttet at jul og allehelgensdagen skal være offentlige høytidsdager — landet er den første sovjetrepublikk hvor kirkelige festdager er blitt erklært offentlige høytidsdager. I Jugoslavia overveier man å innføre kirkelige festdager: I delrepublikken Slovenia er jul allerede fastlagt

helligdag, mens man i Kroatia og Serbia forhandler om saken. I Kroatia må man i den forbindelse ta «multinasjonale hensyn», og det er planer om å gjøre den islamske Kurban-Bajram-festen til fridag. Man overveier også å tilpasse skoleferiene til disse fridagene.

L'OSSERVATORE ROMANO

Det kommunistiske system

Vi ser nå at det kommunistiske systemet lykkes med å framskaffe to ting i vår del av verden: Makt til makthaverne og mangel på makt til det proletariat de sa de skulle tjene. Kommunistbevegelsen i Europa er kommet til veis ende.

DAGBLADET

16 Gorbatsjov møter paven: DET HØYERE TOPPMØTET

- Det utenkelige har skjedd, det ubegripelige er blitt fattbart, skrev L'Osservatore Romano om møtet mellom pave Johannes Paul II og partisjef Michail Gorbatsjov i Vatikanet den 1. desember i fjor. Et historisk møte med dype symbolske trekk på tampen av det gamle kirkeåret.

- Vårt møte vil bli tolket som særdeles meningsfullt, et tidens tegn som rommer et stort håp, sa paven til gjesten som på sin side inviterte sin vert til Moskva, og dessuten meldte at en lov om samvittighetsfrihet vil bli vedtatt i Sovjet om kort tid: - Vi er i ferd med å lære den vanskelige og uunnværlige kunst som heter vidtfavnende samarbeid.

Møtet fant sted da St.Olavs julenummer var i ferd med å gå i trykken, og er blitt godt dekket av mediene, men er likevel verd litt repetisjon av hendelser og reaksjoner.

Ifølge pressereferatene var det en synlig nervøs Gorbatsjov som ble geleidet gjennom de mange gamle praksaler frem til pavens private bibliotek der møtet mellom de to skulle finne sted. Paven på sin side markerte at dette var et møte man har ventet lenge på - slik velger i hvert fall vi å tolke hans protokollbrudd: Han gikk nemlig sin gjest i møte. Og brøt også - sin vane tro - tidsskjemaet: De to slavere snakket sammen i vel halvannen time, langt lenger enn planlagt.

Noen Canossa-gang var Gorbatsjovs Vatikan-besøk ikke, selv om hans limousine kjørte Via della Consiliazione - Forsoningens vei - for å komme frem. De kristnes store lidelser i kjølvannet av den russiske revolusjon og frem til de

aller seneste kapitler av Sovjets historie, ble ikke nevnt, i hvert fall ikke i de offisielle taler: Ikke de 28 biskoper og 1.200 prester som ble meiet ned av den røde sigd under bolsjevikenes første år ved makten, heller ikke Stalins terroropptrapping eller Krustsjovs bidrag til økning av martyrenes tall - ikke de mange som har henslept sine liv i fangeleirer og psykiatriske sykehus for sin tros skyld. Et slikt general-skriftemål på vegne av en feilslått og fatal ideologi var heller ikke Gorbatsjovs ærend. Men visse innrømmelser av gammel kommunistisk skyld kom han med i den store talen han holdt i Roma dagen før Vatikan-møtet: - Vi trenger åndelige verdier. . . Vi har skiftet holdning i en del spørsmål som f. eks. religion som vi tidligere behandlet temmelig simplistisk. Nå bygger vi ikke bare på ikke-innblanding i samvittighets-spørsmål, vi sier også at de moralske verdier som religionene i århundrer har stått for, kan hjelpe

fornyelsesprosessen i vårt land. Det skjer forøvrig allerede.

Paven på sin side kvitterte dagen etter ved å gi "perestrojka sin vel-signelse", som enkelte kommentatorer uttrykte det: - Den Hellige Stol følger fornyelsesprosessen i Deres land med stor interesse og ønsker lykke til, og sier seg villig til å understøtte ethvert initiativ som tar sikte på bedre sikring av enkelt-menneskers og folkeslags rettigheter slik at det kan bli fred i Europa og i verden, sa paven.

Det er andre toner enn i tidligere tider! Fra begge hold. I en lengre artikkel forut for møtet mellom paven og partilederen minnet det amerikanske *Newsweek* om at Lenin kalte religion "en slags åndelig rusdrikk som kapitalens slaver drukner sitt menneskebilde i, sitt krav om et mer menneskeverdige liv". Og bladet siterte pave Pius XI som erklærte at "kommunismen er i sitt innerste vesen ond, og et samarbeid mellom den og dem som vil redde den kristne sivilisasjon, kan ikke komme på tale, ikke på noe område". Nå søker "pavedømmet og partiet" sammen til beste for den europeiske sivilisasjon - og sine respektive "menigheter" - skrev bladet. Pragmatisme med stygge undertoner av opportuniste, altså? Vi velger å tro noe annet: Samarbeid med alle mennesker av god vilje - til menneskehetens beste - er i tråd med det beste i Det annet Vatikankonsils intensjoner, og en kommunisme som både i lovs form og *de facto* respekterer samvittighets- og religionsfrihet, er en grundig reformert kommunisme. Det gjenstår å se at en lov slik Gorbatsjov

Pavens anliggende for bønnens apostolat i februar:

For de kristne som lider under forfølgelse
i store deler av verden.

17

sjov lovet, blir vedtatt og etterlevet. En ny religionslov har forøvrig vært på trappene i Moskva i lengre tid, men er ikke kommet innenfor dørene. - Jeg minner om, sa paven under møtet med Gorbatsjov, - religionsfrihet er selve grunnlaget for de andre former for frihet.

Hva står igjen etter møtet - ut over et løfte om en lovendring og en invitasjon til Moskva? Per Egil Hegge i Aftenposten oppsummerer møtet - med tilliggende innrømmelser overfor de kristne i tiden rett forut for det - slik: "Det kirken har oppnådd, er et sovjetisk løfte som garanterer religionsfrihet, religionsundervisning i skolene i Litauen hvor befolkningen er overveiende katolsk, gjenopprettelse av den katolske kirke i Ukraina og adgang til å utpeke en katolsk biskop i Minsk i Hviterussland." Og altså en stående invitasjon til paven om gjensitt i Moskva. Den fremførte Gorbatsjov selv - den stod ikke i det offisielle manuskriptet. Bestem-

melsen om at den katolske kirke i Ukraina skal tillates å virke offentlig etter 43 års forbud, stod heller ikke i programmet, den ble forkynt av lederen for det ukrainske Råd for religiøse anliggender, Nikolai Kolesnik, samme dag som Vatikanmøtet. *Catholic Herald* skriver at den meldingen var viktigere enn "det symbolske ved Gorbatsjovs Roma-forestilling". Og *Newsweek* undrer seg over hvordan den ortodokse kirke vil reagere på saken - det er velkjent at man på det hold går mot legalisering av den katolske kirke.

År eller snarere tiår med langvarig og nitid diplomatisk arbeid ligger forut for det historiske møtet den 1. desember 1989. Det var i 1962 at den gode pave Johannes XXIII ga kardinal Agostino Casaroli i oppdrag å ta kontakt med kommunistregimene - den direkte årsak var at Nikita Krustsjov hadde sendt gratulasjonstelegram til pavens 80-årsdag! "Det kan være forsynets

tråd. Jeg vil ikke kappe den over," var Johannes XXIII's ord til de mange skeptikere i Vatikanet og annetsteds. Riktignok var det et visst tøvær i Russland under Krustsjov, men de kristne merket lite til det - snarere tvert imot. Motbør til tross så har Casaroli stått på sitt og virket både i det stille og det mer åpenlyse, og smått om senn har det gått fremover mot mer respekt og råderett for katolske kristne i kommunistlandene. "En kirke som er fratatt sin frihet og tvinges til stadig kompromisser, er bedre enn ingen kirke i det hele tatt," skal Casaroli ha sagt i et intervju ifølge *Newsweek*, som tilføyer "og Gorbatsjov ble det Casaroli trengte mest - en sovjetleder som også var villig til kompromiss".

Æresvakt og utveksling av gaver hører med ved et statsbesøk - og møtet mellom paven og Gorbatsjov var et møte mellom lederne for verdens minste stat - i utstrekning - og den største. Sveitsergarden, pavens æresvakt, var på plass. Verdens minst farlige hær, som daværende utenriksminister Andrej Gromyko kalte den da han besøkte Vatikanet i 1966. Gorbatsjovs gave til paven var to bøker fra det 14. århundre på kirkeslavisk, mens paven ga Raissa Gorbatsjov en rosenkrans i perlemor. Og Gorbatsjov fikk en tidlig kristen mosaikk av Peters grav med et relieff av Kristus. - Den bar en innskrift på latin som Gorbatsjov muligens har kjent igjen fra sin kristne barndom, skriver *Newsweek*: "Jeg er veien, sannheten og livet. Enhver som tror på meg, skal ha det evige liv."

UKJ

Pavens utenlandsreiser 1990

Ifølge *L'Osservatore Romano* står følgende utenlandsreiser på pavens program for 1990: 25.1-1.2 Afrika, nærmere bestemt Kapp Verde, Guinea-Bissau, Burkina Faso og Tsjad; 6. til 14. mai Mexico og Curaçao; 25. til 29. mai står Malta for tur, og i begynnelsen av september går turen til Afrika igjen, denne gang til Tanzania, Ruanda og Burundi.

Ulike løfter

Hugin og Munin. Vårt Lands like velorienterte som slagferdige og respektløse ravnere, har "fra gode kilder i Roma" fått opplyst at Gorbatsjov "benyttet anledningen til å konsultere Johannes Paul II på et viktig område" under møtet i Vatikanet nylig. "Jeg reiser jo like mye som deg, og taler

til folket overalt, men likevel er det som om alle rømmer vekk fra mitt marxistisk-leninistiske budskap," beklaget gjesten fra Moskva seg. Paven hadde imidlertid en forklaring på hvorfor kirken får langt flere tilhengere: "Vi er nok mye mer forsiktede enn dere i Moskva og lover aldri at vi skal skape et paradys her på jord."

Pater Albert Raulin o.p. har rundet de 70

Den liturgiske kalender er full av fester. Og når det gjelder de riktig store anledninger, er kirken både utålmodig og utholdende: Den begynner med vigilien og gir seg ikke før oktaven er vel overstått!

Mot denne bakgrunn turde det være tillatt for St.Olav å hedre - post festum - en høyt fortjent medarbeider, prest, teolog og sjelesørger, dominikanerpater *Albert Raulin*. Han fylte, utrolig nok, 70 år senhøstes i fjor. Redaksjonen ba pater *Thomas Patfoort*, for en del år tilbake en kjent skikkelse i dominikanernes kloster i Oslo og fremdeles kjær for mange av oss, om å skrive om sin medbror - og fikk et manuskript på feilfritt norsk i glad retur.

Stor fest hos Dominikanerne den 22. oktober 1989 - etter messen deltar 40 gjester i festmiddagen i Neuberggt. 15.

Slik kan man være ung så lenge at man til slutt nærmer seg pensjonsalderen! Pater Raulin var 26 år da han kom til Norge - han

«Ad multos annos».

var da yngstemann i en kommunitet med alderstrinn på 15 år: Pater Lutz var rundt de 70, pater Vaneufville omkring 55, pater Thorn ca. 40 - pater Le Breton var ennå ikke kommet tilbake fra et lengre Frankrikeopphold på grunn av krigen.

Tidens ånd var årsak til at den unge pater måtte vente lenge før han ble betrodd oppgaver som han fullt ut var utrustet for: Det tok hele seks år før han kunne gi fullstendig konvertittundervisning. . . Det må ha vært vanskelige år, men de ble brukt intenst til å sette seg inn i norsk språk, historie og litteratur. Så er da også pater Raulin blitt den franskmann som - til tross for en vedvarende aksent - mestrer det norske språk med en sikkerhet i syntaks og et ordforråd som kan gjøre mang en nordmann misunnelig!

I studietiden i klosteret Le Saulchoir hadde "frère Albert", samtidig som han var en usedvanlig givende medbror, briljert som en sjeldent kvikk student. Flere av våre lærere ble utsatt for høyttrende og krevende spørsmål fra ham, og jeg husker ennå en av dem som ikke kom helskinnet fra kryssilden. . . Det var moralteologi som etterhvert ble hans spesial, og som studiearbeid etter våre 7 studieår, avleverte han en fremragende avhandling om sannferdighetskravet i den kristne etikk.

Det aller sannsynligste i vårt klostermiljø var da at pater Raulin skulle spesialisere seg videre i moralteologi og starte en professor-karriere. Men våre foresatte - godt støttet av Forsynet - ga, heldigvis for oss, begivenhetene en annen ret-

Slutt for "Pacem in terris"

I Tsjekkoslovakia er den regimetro presteorganisasjonen "Pacem in terris" oppløst. Den ble opprettet i 1971 med det for øye å lette statens kontroll over den katolske kirke. Vatikanet forbød organisasjonen og nektet å godkjenne disse "fredprester" som biskoper. Nå håper man at det snart kan utnevnes biskoper til de 7 tsjekkiske bispesetler som i en årrekke har stått tomme. KNA

Casaroli blir på sin post

Johannes Paul II ignorerte Vatikanets regler for aldersgrense da han anmodet Vatikanets «utenriksminister», Agostino Casaroli, om ikke å trekke seg tilbake ved 75 års alder. Man antar at kardinalens innsats og kunnskaper i Vatikanets østpolitikk har vært bestemmende for pavens oppfordring. CATHOLIC HERALD

Antall katolikker øker

I løpet av siste ti-år har verdens katolske befolkning hatt en økning på 13 millioner. Det bringer det totale antall katolikker i hele verden opp i 878 millioner eller 17,6 prosent av folketallet på jorden, ifølge opplysninger fra Vatikanet. CATHOLIC HERALD

Norheim, Rieber-Mohn og Gunnes' hjemkomst - hadde fått ny giv og glans, ble med pater Raulin i spissen et viktig åndelig kraftsentrum, for å bruke Åge Rønnings ord. Det var også da pater Raulin tok initiativet til oppførelsen av første trinn av det nye klosterbygg. Det ble store år i Katolsk Studentlag, det ble Katolsk Forum. Etter Vatikankonsilet - hvor han var med i første sesjon som biskop Mangers teologiske rådgiver - arbeidet pater Raulin intenst med å formidle konsilets frukter og nytenkning: oversettelse av en rekke konsilsdekreter, opplysende foredrag, seminarer for prestes og søstre osv.

I 1975 ble pater Raulin valgt til provinsialprior for den franske provins og måtte flytte til Paris. Det ble å styre en stor "organisme" i en vanskelig etterkrise-periode. Her også kan brødrene vitne om at de sjelden har hatt en så disponibel provinsial. Da han i slutten av desember 1979 ba om å få slippe å bli gjenvalgt - og ble det likevel og dermed måtte fortsette å lede kapitelforhandlingene - ga han et blendende eksempel på hvor egnet han var for oppgaven. Dog forpliktet ikke ordensgeneralen ham til å akseptere gjenvalget. Og det ble Norge igjen - til glede for mange i det høye nord.

Parallelt med alt dette, i Norge og i Frankrike - og vel også direkte inspirerende for det - har pater Raulin drevet et utrettelig og beundringsverdig selvoppofrende arbeid som sjelesørger. Et eneste ord her sier alt: Han er alltid å finne.

ning. Pater Antonin Motte, vår provinsial dengang, og hans rådgiver, pater Charles Avril, hadde litt av St. Dominikus' fremsyn og apostoliske dristighet ved seg, og de ivret for å forsterke Dominikanerprovinsens utposter - de tok seg i vare for å beholde de mest begavede for provinsens interne behov! I stedet sendte de dem gjerne til de små dominikanergrupper som arbeidet i ikke-kristne eller ikke-katolske miljøer og kulturer. Slik ble det for en rekke brødre fattet bestemmelse om å tjene i Skandinavia, Egypt, Irak, Algérie, Marokko - for ikke å snakke om arbeiderprestene i selve Frankrike. Og det ble Norge for pater Raulin, som det hadde vært Norge for den unge pater Vaneufville, og for den litt eldre, men allerede meget kjente pater Béchaux i 1925.

Fra midten av 50-årene ble pater Raulins store begavelse og arbeids-

lyst tatt i betydelig mer bruk. En stund tenkte man, etter pater Avrils impuls, å grunnlegge en dominikanerkommunitet i Bergen med pater Raulin som førstemann. Imidlertid planla man også et kloster i Danmark, og pater Raulin - som beste skandinavisktalende medlem av ordenen - ble med-grunnlegger av vårt hus i Charlottenlund. Det ble tre år av hans liv. Brødrene i Oslo og han selv gledet seg sterkt da de tre år var omme. Men han hadde ikke vært 12 timer tilbake i Oslo før han pr. telefon fikk ordre av provinsialen om å overta ledelsen av vårt hus i Lund i Sverige. . .

Lydighet og godt humør da som nå. Får vi lov å si det litt mer familiært: "Hatten av for en slik beredvillighet!"

Så ble det Oslo igjen - med prioroppgaver fra 1957 av. Klosteret i Neuberggt. 15, som under ledelse av pater Thorn - og etter patrene

Kirken i Østerrike: Stadig nye utmeldelser

Helt siden annen verdenskrig har Østerrike ikke hatt så mange utmeldelser av kirken som siste år. Mer enn 35.000 forlot den romersk-katolske kirke i 1988. Siden 1978 har kirken mistet i alt 327.000 medlemmer.

Det er vanskelig å si om de mange utmeldelser har sammenheng med de diskuterte bispe-utnevnelser i senere tid.

KIPA/Katolsk Orientering

Katolsk pedagogikklag

har møte på Mariaholm

23. – 25. mars.

Temaet blir: Liturgi.

Interesserte som ikke er medlemmer, og som ønsker å delta, kan henvende seg til

Elisabeth Solberg,

Otto Ruges vei 51 B, 1345 Østerås

OLSOK -90

Det blir Olsoksamling i år som ellers. Stedet er Sund Folkehøgskole, Inderøy (10 mil nord for Trondheim) og datoen er 27. – 29. juli. Alle interesserte, sett av disse dagene! Nærmere detaljer kommer senere.

Olsokkomiteen

20 Asbjørn Bergthun: Gud ut - etikk inn . . .

- Samvittigheten, sier Thomas Aquinas, må følges, ellers går det til helvete.

- Man kan ikke forstå livet utifra en fundamentalistisk kristenforståelse, legger pater *Erwin Bischofsberger* til og konkluderer med at samfunnet nok klarer seg uten Gud - men ikke uten et etisk minimum. - Bruk fornuften! er hans råd til katolske kristne.

Etikk var tema da jesuittpateren foreleste for Legmannsrådet på Mariaholm siste helgen i oktober i år; etikk ved livets begynnelse og slutt. Men, gjorde han klart, etisk holdning er anvendelig i andre forhold enn til abort og aktiv dødshjelp: - Samvittighet gir innsikt, motivasjon til å handle og skille mellom rett og galt. Samvittighet er samkunnskap, de felles verdier et samfunn har. Katolsk tro forklarer samvittigheten med uråpenbaringen, da en guddommelig gnist ble lagt i mennesket. Og bare troen kan fortelle meg om livets begynnelse og slutt.

Men, fortsetter han, kan jeg som katolikk likevel dele denne etikk med andre? Ja, ved å gå via dialogen. Vi bør nemlig ta sjansen på en systematisk samtale med det verdsliggjorte samfunnet rundt oss. For katolikken kan støtte seg til fornuften, *ratio*, i motsetning til fundamentalisten som sier at «. . . det står i Bibelen». For hva med alt som ikke forklares der? Hva er da rett og galt?

Kjerne

- Vi må anvende etikk, det sett av objektive normer samfunnet har, og som folk flest aksepterer. For selv

om etikken er forskjellig i ulike samfunn og systemer, har den gjerne en kjerne: Gjør mot andre det du vil de skal gjøre mot deg. Som katolikker skal vi praktisere kristendommen, men det betyr også at vi lar andre få profilere sine synspunkter. Skal vi finne frem til menneskets beste, er dialogen eneste vei å gå. Det skulle være nok å minne om at paven alltid henvender seg til alle mennesker av «. . . god vilje», poengterer pateren.

Abort er et følelsesladet ord i norsk debatt. Hvor katolikkene står i den, er naturlig. Ja, nettopp naturlig. Men her advarer pater Bischofsberger mot misbruk av Kristi navn; å holde frem Hans navn kan virke provoserende og blir følgelig et dårlig argument.

Livsrett

- *Ratio*, fornuften, må tas i bruk i debatten. De færreste er uenig i at alle mennesker har rett til liv, rett til liv enten det er i sin spede begynnelse, i sin fulle kraft eller ligger senil på sykehjemmet. Men når begynner livet?

I dag vet vitenskapen, fremholder pateren, at menneskelivet begynner ved unnfangelsen. Da grunnlegges

dets genetiske program; og mennesket blir dette grunnlaget. Unnfangelsen er kort og godt forutsetningen for livet. Siden er det snakk om autonomi, om evnen til å ta egne bestemmelser. Ved unnfangelsen får mennesket sin integritet, og integriteten er enten 100 prosent eller ikke i det hele tatt.

Og er man først enig i at mennesket ikke kan ha en differensiert integritet, er det lett å enes om at en fremprovosert avbrytelse (abort) av denne utviklingen er en uetisk handling, konstaterer pater Bischofsberger.

Dødshjelp?

Hva så når man har levd livet og kanskje havnet i en seng på kreftavdelingen? Eller senil og avkrefte på sykehjemmet? Har man stadig rett til liv?

- Ja. Men siden Kirken ikke ser døden som en katastrofe, anbefaler den ikke unødvendig behandling, sier pateren, og forklarer:

All behandling må skje for pasientens skyld, til livets beste. Men i respekt for integriteten, må en bevisst pasient selv få avgjøre om han vil ha behandling eller ikke. Her kolliderer imidlertid hans integritet mot legens, hvis oppgave må være å behandle og lindre.

- For, påpeker pater Bischofsberger, - selv om det er etisk riktig å avbryte behandlingen hvis denne bare forhaler det dødbringende sykdomsforløpet, er det uetisk hvis man aktivt fremskynder prosessen.

Det er kort og godt ikke noe etisk skille mellom å avstå fra å redde liv og aktivt ta det - drepe det.

**T.S.JACOBSEN-
GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1**

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Gavekonti:

Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 8998.09.08136

Nå kommer Pastoralrådet!

21

“Det avtroppende legmannsrådet har fått i oppdrag av biskop Schwenzer å stå for det første møtet for det nye pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme,” forteller legmannsrådets leder, Turid Folkedahl, før St.Olav nr. 1-1990 går i trykken. På papiret trådte pastoralrådet i funksjon den 1. januar i år. “Men det konstituerende møtet finner først sted på Mariaholm 16.-18. februar. Saklisten for møtet kan jeg ikke si noe om, den skal utarbeides med det første av en gruppe utpekt av rådet, nærmere bestemt folk som i dag sitter i legmannsrådet, og som er valgt inn i pastoralrådet. Men ett punkt på dagsordenen er klart: valg av et arbeidsutvalg som ifølge statuttene skal være rådets forvaltende og utførende organ,” sier Turid Folkedahl.

Det var i 1987 de første skritt mot et pastoralråd for OKB ble tatt. Våren 1988 ble det holdt en pastoralsynode på Mariaholm som enstemmig støttet tanken om opprettelsen av et pastoralråd, og som også trakk opp prinsippene for rådets sammensetning og arbeid. Den endelige utarbeidelse av vedtekter ble delegert til legmannsrådet. Pavebesøket får ta litt av ‘skylden’ for at det har trukket noe i langdrag med å sette planene ut i livet.

Ifølge vedtektene skal pastoralrådet “særlig ha ansvar for å utarbeide en pastoral langtidspan; styrke samarbeidet mellom råd og grupper; bedre kommunikasjonen mellom menigheter, nasjonale grupperinger etc.; ta initiativ til nye tiltak og legge frem forslag i spørsmål som angår Kirkens liv og arbeid i bispedømmet; utarbeide en plan for

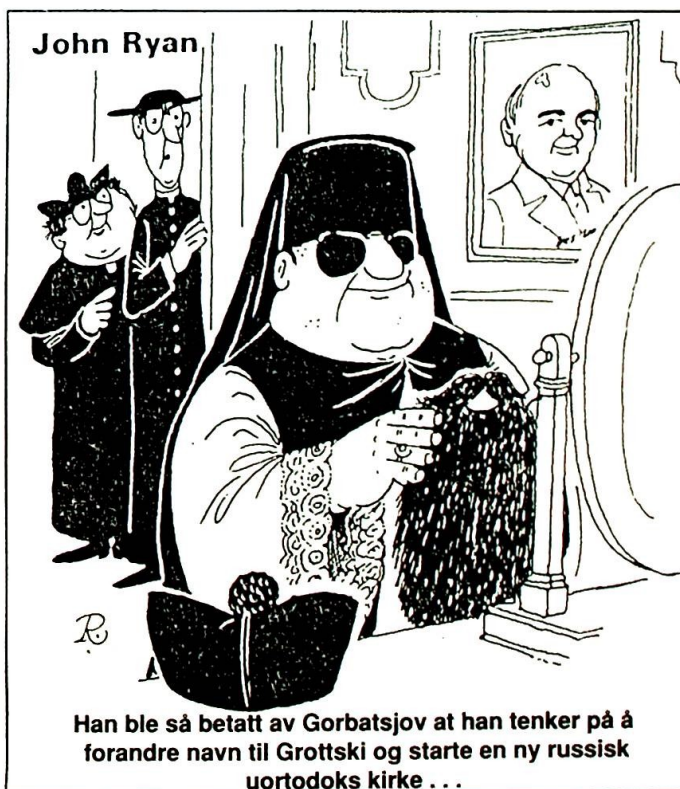
bispedømmets økonomi med henblikk på en økende finansiell selvstendighet.” Her er altså nok å ta fatt i.

Pastoralrådet teller ca. 30 medlemmer - 20 menn (hvorav 6 prester) og 8 kvinner (hvorav to ordenssøstre). “Menighetene og gruppene velger selv sine representanter,” heter det i vedtektene. Såvidt St.Olav har registrert - via tilsendte menighetsbulletiner og -blad - er ikke alle de som nå figurerer som “valgte representanter” til pastoralrådet, virkelig valgt ved åpne valg

der alle de stemmeberettigede kunne si sin mening (“stemmeberettiget til de forskjellige valg til pastoralråd er enhver katolikk som har fylt, eller senest på valgdagen fyller, 18 år,” heter det i vedtektene). Noen er utpekt av menighetsrådet uten valg, noen steder har man begrenset de “valgbare” til menighetsrådets medlemmer - i strid, såvidt vi forstår, med de retningslinjer for vedtekter som ble trukket opp av pastoralsynoden i 1987.

Et punkt til dagsordenen på Mariaholm?

Møtet mellom paven og Gorbatsjov har tydeligvis gjort inntrykk på "kardinal Grotti", en av yndlingsfigurene til Catholic Herald's tegner Ryan:

Han ble så betatt av Gorbatsjov at han tenker på å forandre navn til Grottski og starte en ny russisk uortodoks kirke . . .

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf (03) 83 42 80

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

22 Liturgisk kalender

JANUAR

23. Ferial. 2. Sam. 6, 12-15. 17-19.
Mk. 3, 31-35.
24. Frans av Sales, biskop og kirkelærer.
2. Sam. 7, 4-17. Mk. 4, 1-20.
25. Apostelen Paulus' omvendelse.
Ap.gj. 22, 3-16. Mk. 16, 15-20.
26. Timoteus og Titus, biskoper.
2. Tim. 1, 1-8 el. Tit. 1, 1-5.
Lk. 10, 1-9.
27. Jomfru Marias lørdagsmesse el.
Angela Merici, jomfru.
2. Sam. 12, 1-7. 10-17. Mk. 4, 35-41.
28. 4. søndag i kirkeåret.
Sof. 2.3. 3, 12-13.
1. Kor. 1, 26-31. Mt. 5, 1-12.
29. Ferial. 2. Sam. 15, 13-14.16, 5-13.
Mk. 5, 1-20.
30. Ferial. 2. Sam. 18, 9-10.14, 24-25.
Mk. 5, 21-43.
31. Ferial el. Johannes Bosco, prest.
2. Sam. 24, 2.9-17. Mk. 6, 1-6.

FEBRUAR

1. Ferial. 1. Kong. 2, 1-4.10-12.
Mk. 6, 7-13.
2. Jesu fremstilling i templet.
Mal. 3, 1-4 el. Hebr. 2,14-18.
Lk. 2, 22-40.
3. Blasius, biskop og martyr el. Ansgar,
biskop.
1. Kong. 3, 4-13. Mk. 6,30-34.
4. 5. søndag i kirkeåret.
Jes. 58, 7-10. 1. Kor. 2, 1-5.
Mt. 5, 13-16.
5. Agatha, jomfru og martyr.
1. Kong. 1-7, 9-13. Mk. 6, 53-56.
6. Paul Miki og lidelsesfeller, martyrer.
1. Kong. 8, 22-23. 27-30.
Mk. 7, 1-13.
7. Ferial. 1. Kong. 10, 1-10.
Mk. 7, 14-23
8. Ferial el. Hieronymus Emiliani.
1. Kong. 11, 4-13. Mk. 7, 24-30.
9. Ferial. 1. Kong. 11, 29-32.
Mk. 7, 31-37.
10. Scholastica, jomfru.
1. Kong. 12, 26-32.13, 33-34.
Mk. 8, 1-10.
11. 6. alm. søndag.
Sir. 15, 15-20. 1. Kor. 2, 6-10.
Mt. 5, 17-37.
12. Ferial. Jak. 1, 1-11.
Mk. 8, 11-13.
13. Ferial. Jak. 1, 12-18.
Mk. 8, 14-21.
14. Cyrillus, munk, og Methodius,
biskop.
Ap. gj. 13, 46-49. Lk. 10, 1-9.
15. Ferial. Jak. 2, 1-9.
Mk. 8, 27-33.

Program for Skandinavia

Hver dag kl. 20.15 på 11.715, 9.755 og 6.185 Hz på 25.31 og 49 m.
kortbølge samt på 1611 kHz = 186 m. mellombølge.

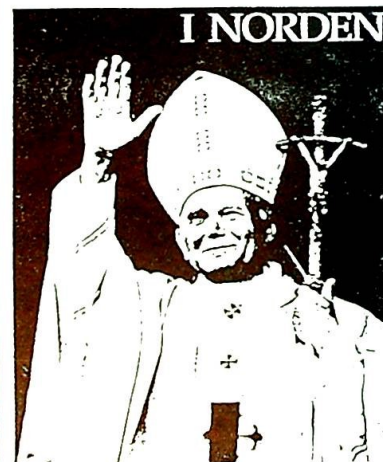
Norsk: Mandag

Dansk: Første torsdag i måneden

Svensk: Tirsdag, onsdag, torsdag og lørdag. «Brevkasse»

Første onsdag i måneden.

Nå er den kommet — billedboken om: JOHANNES PAUL II

Boken kan bestilles
gjennom
St. Olav Bokhandel, Oslo.
Innb. kr. 230, – (porto og oppkrav
kommer i tillegg).

Opplaget er begrenset —
så det gjelder å være
rask!

Neste nummer utgis 13. februar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195, –

Øvrige europeiske land: kr. 220, –

Andre verdensdeler: kr. 230, –

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

**JOHANNES PAUL II I NORDEN selges
bare gjennom St. Olav Bokhandel**

Årets kalendere selges nå med 20%
rabatt:

Beuroner Kunstkalender 27 x 42 cm

Kr. 165, –. **NÅ KR. 132, –**

Ikonkalender 27 x 42 cm

Kr. 222, –. **NÅ KR. 177, –**

Musica Kalender 30 x 42 cm

Kr. 198, –. **NÅ KR. 158, –**

Brendow Kalender 10 x 21 cm

Kr. 48, –. **NÅ KR. 38, –**

Hummelkalender 10 x 25 cm

Kr. 65, –. **NÅ KR. 52, –**

Mon Agenda

Kr. 70, –. **NÅ KR. 56, –**

Naive Malerei 18 x 15 cm

Kr. 70, –. **NÅ KR. 56, –**

Ciao Roma 47 x 47 cm

Kr. 249, –. **NÅ KR. 199, –**

Licht des Südens 47 x 47 cm

Kr. 249, –. **NÅ KR. 199, –**

Missio Kunstkalender - Äthiopien

42 x 42 cm

Kr. 218, –. **NÅ KR. 174, –**

Det er bare få eksemplarer igjen av
hver.

Ved forsendelse kommer porto og
omkostninger i tillegg.

VI SENDER OVER HELE LANDET

ÅPNINGSTIDER:

Mand. – fred.

9.30 – 16.30

Torsd. 9.30 – 17.30

Lörd. 9.30 – 13.30

St. Olav Forlag

LÆR KIRKEN Å KJENNE

Tiden er inne for vinterens studiearbeide. Enkelt personer, grupper etc. bør
nå ta fatt på «**Katolsk tro og kristenliv**» av Arne Fjeld o.p.

Ellers er «**Jesu nattverd**» av Per Bjørn Halvorsen o.p. glimrende til studier
av vår tro. Noe for samtalegrupper!

Les også **Pavens prekener og taler** og «**Katolske Prekener**» av Per Bjørn
Halvorsen. – Fåes hos bokhandleren.

St. Hallvard menighet 100 år - 1890 – 1990

Bestill jubileumsboken nå!

«St. Hallvard menighet gjennom 100 år – fra Urtegaten til Enerhaugen» –
er spennende lesning om menighetens liv, utvikling og vekst. Små
episoder, vevd inn i de større sammenhenger, gjør at boken blir en
levende fortelling om livet i bakgårdskirken i Urtegaten og frem til i dag.
Starten på Enerhaugen faller nærmest sammen med byens og samfunnets
utvikling på 60-tallet.

Jubileumsboken forteller om én menighet – samtidig som den gir leseren
et inntrykk av hvordan katolikken hadde det, særlig i de første årtier etter
at den katolske kirke offisielt kom tilbake til landet. Boken er skrevet av
Johs. Bruce. Den inneholder mange bilder og er på over 100 sider.
Jubileumsboken utkommer i begynnelsen av april, men bestilles den nå,
sparer man kr. 25, –. Etter 1. mars koster den kr. 125, –. Ved å bestille
boken nå får du den for kr. 100, –. Send innbetalingsblanketten til:
St. Hallvard Festkomité, Enerhauggt. 4, 0651 Oslo 6, postgirokontonr.:
2 86 04 50. Merk talongen 'jubileumsbok' og antall bøker du ønsker.

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Blikk
på tiden

Klimaskifte

Selv om det kunne ha vært fristende også å komme med noen meteorologiske betraktninger under denne overskrift - våre vintre er som kjent ikke lenger som i «de gode, gamle dager», er det ikke det jeg skal beskjefte meg med i det følgende. Heller ikke er det vårløsningen vi har opplevet den siste tiden i Øst-Europa, jeg har i tankene, selv om det også på dette område kunne være meget å reflektere over.

Nei, når jeg snakker om klimaskifte, tenker jeg på et annet klima, nemlig det økumeniske. Om det ikke akkurat kan kalles noen vårløsning - det males som kjent langsomt ikke bare på Guds, men også på Kirkens kvern - kan vi trygt si at det bare i de siste månedene har skjedd svært mange ting som tyder på at et klimaskifte er i gjære. Og at den slags «gjæring» er noe vi alle, enten vi deler Bondeviks syn på slikt eller ei, må glede oss over.

I tiden 18.-25. januar skal vi som vanlig feire bønneuke for kristen enhet. Det vil si at vi i en uke skal besøke hverandres gudshus, be med hverandre og treffe igjen de kjente ansiktene vi ser på disse møtene hvert år. Mange går inn for denne uken med liv og glød, og ære være dem for det. Men det har ofte slått meg hvor lite vi

egentlig får vite om de enkelte kirkesamfunn under en slik uke. Gudstjenesteopplegget er det samme, og bortsett fra møtene i Frelsesarmeen som er slik de pleier å være, ligner de andre hverandre til kjedsommelighet. Hvorfor får vi f.eks. ikke være til stede ved en vespergudstjeneste i den ortodokse eller den katolske kirke? Eller delta ved et møte slik baptistene eller metodistene vanligvis feirer dem? Jeg vet jeg ikke er den eneste som mener dette, og såvidt jeg husker, har det vært foreslått i disse spalter før. Vi får håpe at rette vedkommende leser St. Olav - det burde jo slikt folk gjøre!

Jeg må innrømme at selv om jeg så absolutt tror på betydningen av bønn for kristen enhet, føler jeg av og til disse bønne-gudstjenestene noe krampaktige.

Da synes jeg det er viktigere det som foregår på ulike områder resten av året, der kristne fra ulike konfesjoner møtes, arbeider sammen og utdyper erfaringer fra den felles arbeidsmark vi deler, nemlig Guds rikes utbredelse i den verden vi lever i.

En av fjorårets store begivenheter var Pavens besøk i våre nordiske land. Dette førte utvilsomt til et klimaskifte når det gjelder forholdet til katolikker her til lands. Vi opplevet hvordan andre kristne tok oss i forsvar når kritikken mot oss ble for urettferdig, og hvordan mannen i gaten var flau på Den norske kirkes vegne da den - bokstavelig talt - ikke kjente sin besøksstid. Nå er det riktignok senere blitt understreket at den norske kirke ikke = biskopene, men det er en annen sak.

De minnerike junidagene er nå gått over i historien. Etterdønningene lar oss imidlertid ane at den katolske kirke er blitt et alternativ for søkende mennesker, kirkebesøket tyder på det.

Religionssosiologer hevder at folk går mer i kirken, er blitt mer religiøse. De har behov for noe som viser ut over det materielle, noe annet enn hva velferdsstaten kan tilby. Mennesket trenger ikke bare noe å leve av, men også noe å leve for. Kirken må ha tilbud å komme med på dette, og her dreier det seg ikke om å være konkurrenter på markedet.

Selv opplevet jeg i høst å bli invitert som gjestepredikant i høymessen i Den norske kirke under en aksjon for å øke tallet på kirkebesøkende. Det var ikke nei i Oslobispens munn da forespørselen kom, og jeg følte meg mer enn vel mottatt av menigheten som fikk anledning til å spørre meg ut under kirkekaffen etterpå.

Det er noe av dette jeg tar som tegn på at et klimaskifte er i gang. Og det er slikt jeg ser på som sann økumenikk. Uten å fornekte min identitet som katolikk, er jeg glad for å være med på å få folk til å gå oftere i statskirken.

Jeg vil ikke leseren skal sitte inne med det inntrykk at jeg boikotter bønneuken for kristen enhet, for det gjør jeg ikke. Men vi kan kanskje også gjøre noe mer i årets øvrige 51 uker for å bedre det økumeniske klima her i landet, og få flere anledninger til å kalle hverandre «brødre», slik Trondheims-bispen og Roma-bispen gjorde det hin junidag?

Mater Olava